מיד מחשבה מיהא תפיק. תימה ליפרוך נמי גבי תרומה לעיל לר"י דקאמר אם עד שלא תרם ביטל אין תרומתו תרומה אבל אם משתרם ביטל תרומתו תרומה ואפילו תרם המחשבה להא תרומה ניטלת בתומד ומחשבה[ט] אלמא לא אתי דיבור ומבטל דיבור וי"ל דמחשבה דתרומה היא יודע דכמעשה דמי דכתיב (במדבר יח) ונחשב לכם והוי כאילו תרם בידים ואפילו מעשה אינו מוציא אפילו תרם אח"כ כריו אחר מחשבת השליח אבל גבי טומאה אין המחשבה מטמאתו אבל מציאתו לידי תורת קבלת טומאה ואותה הבאה יכולה להתבטל דהכל מודים דע"י המעשה מתבטלת מ"כ מתבטל על ידי מחשבה: **לא** קדשה עצמה וחזרה בה מהו. גרשה לפרס וחזרה בה אבל אמירתה לשליח דאי אמרה לשליח אין לזוטי שתקדשני פשיטא דאינה מקודשת דאמרו משום דאמרה לו תיהוי לי שליח לקדשני לא מצי חזרת:

אם ביטל עד שלא תרם כו'. הכא לא משני כדלעיל שאני נתינת מעות ליד האשה דכמעשה דמי הייגו משום דהכא ליכא נתינת מעות אבל דיבור לבד: **מתורת** גט לא בטליה. פי' דמסתמא אינו מתכוין לבטל אבל השליח ולפי זה אם אמר בפירוש אני מבטל הגט עצמו שהוא [ט]בטול ופסול לגרש בו ובפרק השולח (גיטין דף לב:-לג) [י]גרים גיטא גופיה מי קא בטל משמע שאין הגט מתבטל ולריך לפרש[א] אתה סבור שהגט יכול ליפסל בביטול ולא היא דהרי הוא כמו מעות שאינן מתבטלות[ב] דמאחר דהגט כתוב בהלכתו אינו יכול לבטלו[ג] ואם ירצה יחזור ויגרש בו: אפילו

מעשה מוציא מיד מעשה ומיד מחשבה מחשבה [ח]אין מוציאה לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה בשלמא מיד מעשה לא מפקה דלא אתי דיבור ומבטל מעשה אלא מיד מחשבה מיהא תפיק[ד] שאני מחשבה דטומאה דכי מעשה דמי וכדרב פפא [ג]דרב פפא רמי כתיב [ו]כי יתן וקרינן כי יותן [א]הא כיצד כי יותן דומיא דכי יתן מה יתן דניחא ליה אף יותן דניחא ליה רב זביד מתני להא שמעתתא אהא [ז]וכן היא שנתנה רשות לשלוחה לקדשה והלכה היא וקדשה את עצמה אם שלה קדמו קידושיה קידושין ואם של שלוחה קדמו אין קידושיה קידושין לא קדשה את עצמה וחזרה בה מהו רבי יוחנן אמר [ב]חוזרת ור"ל אמר אינה חוזרת ר' יוחנן אמר חוזרת אתי דיבור ומבטל דיבור ר"ל אמר אינה חוזרת לא אתי דיבור ומבטל דיבור איתיביה רבי יוחנן לר"ל ביטל אם עד שלא תרם ביטל אין תרומתו תרומה אמר רבא הכא במאי עסקינן בגון שקדם בעל הבית ותרם את כריו דהוה ליה מעשה איתיביה ריש לקיש [ה] [ה]כל הכלים יורדים לידי טומאתן במחשבה ואין עולין מטומאתן אלא בשינוי מעשה מעשה מוציא מיד מעשה ומיד מחשבה מחשבה אינה מוציאה לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה בשלמא מיד מעשה לא מפקה לא אתי דיבור ומבטל מעשה אלא מיד מחשבה מיהא תפיק א"ל שאני מחשבה דטומאה דכי מעשה דמי וכדרב פפא דרב פפא רמי כתיב כי יתן וקרינן כי יותן הא כיצד כי יותן דומיא דיתן מה יתן דניחא ליה אף יותן נמי דניחא ליה איתיביה רבי יוחנן לר"ל השולח גט לאשתו והגיע בשליח או ששלח אחריו שליח ואמר לו גט שנתתי לך בטל הוא הרי זה בטל תיובתא דר"ל תיובתא והילכתא כוותיה דר"י ואפילו בקמייתא ואע"ג דאיכא למימר שאני נתינת מעות ליד אשה דכמעשה דמי אפילו הכי אתי דיבור ומבטל דיבור קשיא הילכתא אהילכתא אמרת הילכתא כרבי יוחנן וקיימא לן [ו]הילכתא כרב נחמן דאיבעיא להו מהו שיחזור ויגרש בו רב נחמן אמר [ז]חוזר ומגרש בו רב ששת אמר אינו חוזר ומגרש בו וקיימא לן הילכתא כותיה דרב נחמן [ח]נהי דבטליה מתורת שליח מתורת גט לא בטליה: מקודשת לשני: אמר רב [ט]מקודשת לשני לעולם ושמואל אמר מקודשת לשני עד ל' יום לאחר ל' יום פקעי קידושי שני וגמרי קידושי ראשון יתיב רב חסדא וקא קשיא ליה קידושי שני במאי פקעי אמר ליה רב יוסף מר ארישא מתני לה וקשיא ליה רב יהודה אסיפא מתני לה ולא קשיא ליה מעכשיו ולאחר שלשים יום [י]וכו' אמר רב [יא]מקודשת לעולם ושמואל אמר מקודשת ואינה מקודשת [יב]אלא עד ל' יום לאחר ל' פקעי קידושי שני וגמרי קידושי ראשון לרב מספקא ליה אי תנאה הואי אי חזרה הואי לשמואל פשיטא ליה דתנאה הואי ובפלוגתא דהני תנאי [יג]דתניא [יד]מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט דברי חכמים רבי אומר כזה גט ונימא [טו]רב הלכה כרבנן ונימא שמואל הלכה כרבי צריכא דאילו אמר רב הלכה כרבנן הוה אמינא התם דלרחוקה קאתי אבל הכא דלקרובה קאתי אימא מודה ליה לשמואל דתנאה הואי ואי אמר שמואל הלכה כרבי הוה אמינא התם הוא דאין גט לאחר מיתה אבל הכא דיש קידושין לאחר ל' אימא מודי ליה לרב צריכא אמר אביי ולטעמיה דרב בא אחד ואמר לה הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר ל' יום ובא אחר ואמר לה הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרים יום ובא יוסי אם לא קדשה אחר בנתיים אימא דילמא הוי חזרה דלא רצה לקדשה מעכשיו שמא דעתו על אחרת וימלך בתוך שלשים יום קמשמע לן: **ולטעמיה דרב.** דמספקא ליה בחזרה ותנאה בא אחד ואמר מעכשיו ולאחר שלשים ובא אחר ואמר מעכשיו ולאחר עשרים שכלו של שני בתוך של ראשון ואם דראשון חזרה הוו להו דשני קידושין דהא ראשון דהר ביה ממעכשיו: ובא

מגורשת, ואם פשטה ידה וקבלה קידושין מאחר נריכה גט משניהם (רשב"ם ב"ב קלו).

בס"ז [מאישות הי"ב] שצריכה גט משניהם אפילו תוך שלשים יום, אלמא ראשון לא סגי ליה בחזרה תוך ל'. ונראה שפירש תנאה הוי דה"ק לה קדושי נתחלו מהאידנא, מגמר לא מגמרו עד לאחר שלשים יום, והויא מקודשת בהאי לישנא לראשון תוך שלשים יום ואינו יכול לחזור בו. והאי דקאמר לא לגמרו אהני ליה שאם תבעה אותו לנישואין נותנין לו זמן (לפדות) [להכין] את עצמו[ס] משלשים ואילך, ואם מת תוך שלשים יום א"צ חליצה או יבום שהרי משעה ראשונה נתן לה הקדושין שלא יגמרו עד לאחר שלשים, וכן נמי אם מחה היא תוך שלשים יום הוא מוחר בקרובותיה שהקדושין לא נגמרו. ושמואל[פ] ס"ל דתנאה הוי הילכך הקדושין תלויין כל שלשים שאם ימות קדושי שני הוו קדושין. או חזרה הוי כדפרישנא שחזר בו מעכשיו דקאמר ולא רצה שיחולו עד לאחר שלשים ומקודשת לשני. הילכך לענין בעיין אם מת הראשון תוך שלשים ריש לו אח פטורה מן החליצה ומן היבום שאין כאן קדושין כלל, ואם קדשה אחר אפילו קודם שמת כתוסה דקדושי שני קדושין. לשמואל פשיטא ליה דתנאה הוי דאפילו תנאה הוי הבעל יכול לחזור בו כל [ל'] יום. דהני תנאי. דאיפליגי בגיטין כה"ג.

עין משפט נר מצוה

יג א מיי' פ"ח מהל' טומאת אוכלין הל"ב [ופי"ב סה הל"ח] סמג עשין רמו:
יד ב מיי' פ"ט מהל' אישות הלכה ד סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן לו סעיף ז:
טו ג מיי' שם הל' כ טוש"ע שם סעיף ו:
טז ד ה מיי' פ"ו מהל' גירושין הלכה כח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמא סעיף טו:
יז ו מיי' פ"ז מהלכות אישות הל' יח סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן מ סעיף ג:
יח ז מיי' שם הל' יב
יט ח מיי' פ"ט מהל' גירושין הל' יד סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמה סעיף ג:

מוסף תוספות

א. לישנא דשמעתין. תוס' טוד. ב. ודומה לאשה שאומרת הריני חוזרת כי שלא אתקדש בכסף זה לפלוני לעולם, שאם חזר וקידשה בו מקודשת. רמב"ן. ג. דחשיב מעשה. תוס' הרא"ש.

תוס' ר"י הזקן

וכן היא שנתנה רשות. מתני' היא בפרק בתרא (עט, א). ולהאי לישנא סבר ר"ל דלא אתי דבור ומבטל דבור גרידא. מהו שיחזור ויגרש בו. כשאומר לשליח גט שנתתי לך בטל הוא. מתורת גט לא בטליה. בהאי לישנא כמו שבארנו פרק השולח. במאי פקעו. דהא כשחלין קדושי ראשון אשת איש גמורה היא. מר. רב חסדא. אירישא. דלא אמר מעכשיו. אי תנאה הוי. האי ולאחר ל' יום, כלומר התקדשי לי מעכשיו אם לא אחזור תוך ל' יום ואם לא אחזר בו מקודשת היא לו משעה ראשונה. אי חזרה הוי. שחזר בו ל) מעכשיו דקאמר ואינו רוצה שיחולו הקדושין עד אחר ל' יום, ויכול לחזור ב) שהרי לא נתן לה הכסף עד שחזר בו, ואי חזרה הוי היא מקודשת לשני שחלו מיד. הילכך הרי היא בזה הספק לעולם וצריכה גט משניהם. ושמואל אמר. אינו בזה הספק אלא ל' יום שמא ימות הראשון ולא יגמרו הקדושין ונמצא קדושי שני חלין למפרע. עכ"ל ר"ש. ולהאי פירושא האומר לאשה הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר שלשים יום ובא אחר וקדשה בתוך שלשים יום ואח"כ מת או חזר בו הראשון בתוך שלשים יום מקודשת לשני. דאגלאי מילתא למפרע דקדושי ראשון לא הוו קדושי שהרי חזר בו או מת, כמו שנראה מלשון ר"ש לשמואל דאמר תנאה הוי אם מת ראשון תוך שלשים יום הוו קדושי שני קדושין, אלמא יכול לחזור בו. והר"ם ז"ל כתב

מסורת הש"ס

ח) [בכמ"י אינה, וכ"ה בגרס"ל], כ) [בכמ"י נוסף: אמר ליה], ג) ב"מ כב:, ד) נקמן עט. ע"ש, ה) שבת נב: מח: כלים פכ"ה מ"ט מוקה יג: תוספתא דכלים ב"ב פכ"ג ופכ"ד, ו) [כתובות יג. וש"נ], ז) גיטין לב:, ח) [בכמ"י במקום וכו' נוסף: ונא אחר וקידשה כתוך ל' יום מקודשת ואינה מקודשת רב אמר], ט) [ל"אלא" ליתא בכמ"י], י) גיטין עב: ב"ב קלו. [תוספתא דגיטין פ"ה ה"ג], כ) [ע' תוס' מגמות ל: ד"ה ולימא], ל) [בדפו"ר: להן], מ) [בכמ"י רי"ף נוסף: ולא פקעו קידושיה אלא בגט דאפילו וכו'], נ) [בדפו"ר: אחר], ס) [בדפו"ר: ממה], ע) [בילה יג ע"ב], פ) [בדפו"ר: בטל], צ) [ושם ד"ה התם], ק) [בדפו"ר: גר', וכ"ל גרסינן], ר) [נכ"ל מהלי מעכשיו], ש) [ע' רבינו פז ע"א], ת) [ע' כתובות מ: ע"א], א) [יתכן דיש כאן ט"ס וכ"ל ורב ס"ל דמספקא לי' מנאה הוי],

תורה אור השלם

1. וכי יִתֵּן מַיִם עַל זָרַע וְנִפַּל מִנִּבֵלָתָם עָלָיו יִטְמָא הוּא לָכֶם: ויקרא יא לח

הגהות הב"ח

(א) נס' אימיניה ריש לקיש לרבי יוחנן כל הכלים:

מוסף רש"י

מעשה מוציא מיד מעשה. אפילו עשה בו מעשה טומאה מתחלה נשאלו כגון שקיבלו לכיון שנתן לאחמל בו לאחמל לטהרו מכנגל מעשה ראשון, וכל שכן שמוציא מידי מחשבה שלא היה בה מעשה (שובה יד:). כתיב כי יתן. ולא כתיב כי יותן (ב"מ כב:). דניחא ליה. שידע בנתינה ואוכמר בעיניו (שם). מהו שיחזור ויגרש בו. אם נמלך הבעל לחזור ולגרש בגט שבטלו, מי אמרינן בטל גיטא והוה ליה כחפקא, או דילמא שניאותא דשליח הוא דבטיל ליה עד דהדר ומשוי ליה שליח, אבל גיטא לא בטיל (גיטין לב:). מתורת גט לא בטליה. האי דאמר בטל הוא, לשליח הוא דבטליה שלא יהא שלוחו לגרשה בגט זה לאחר דיבור ומבטל דיבור, אבל גט שהוא בעין אינו נפסל (שם). מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט. מספקא לן אי אנאה הוי, מהיום אם אמות, וכיון שמת נתקיים כתנאי ונמצא שהוא גט משעת מיתתו, או חזרה הוי, שחזר בו ממאי דאמר מהיום ואמר לאחר מיתה יהא גט ואינו כלום, דבשלמא גבי מתנה אינא למימר נופא מהיום ויכיל לאחר מיתה, אבל הכא ליכא למימר הכי, ואי משום תנאה הוה ליה למימר מהיום אם מתי (גיטין עב:). הלכך הוי ספק

וכא לאחר ואמר מעכשיו ולאחר עשרה. וה"ה בהאי ע) אחר אם קדשה סתם הואיל ולא בא אחר אחריו מה לי ולתנאו אלא סילרא נקט ומתני: **אי חזרה הוי דבתרא הוו קידושין.** אלא בא אחר אחריו וגמרו קידושין לאחר עשרה(פ): **האי ליתנא משמע תנאה ומשמע חזרה.** שתי לשונות במשמע יש אומרה בלשון חזרה ויש אומרה בלשון חזרה ואיכא למימר להאי תנאה ולהאי חזרה ותבעי גיטא מכל חד וחד דלמא קמא קמא לחזרה מכרון ואלו של שני ושני לתנאה איכוון ושלו קיימין ואין של ראשון ושל אחרון קידושין ובעיא גיטא מתמנעי ואיכא למימר דקמא תנאה ושלו קיימין ואיכא למימר דכולהו חזרה ושל אחרון לבד קיימין קמ"ל דלאו תרוייהו משתמעי מינה אלא ספק תנאה ספק חזרה ואי תנאה הוא לכולהו הוי תנאה ואין לשון חזרה כלל ואי חזרה הוי לא הוה ביה ליתנא דתנאה כלל וממה נפשך אמנעי לא הוו קידושין: **אסברה לך כו'.** דהא ליכא למימר טעמא דר' יוחנן משום דקסבר שתי לשונות במשמע ומספקא ליה לגבי האי גברא בתנאה ולגבי האי בחזרה דאם כן לא שייך למימר תופסין דאין תפיסה אלא באחד מהן ואמן הוא דלא ידעינן הי מינהו ומדקתני תופסין משמע דסבירא ליה שיש בה לד קידושין לכולהו: **דשוו נפשייהו כי שרגא דליבני.** המסדר לבנים ורחב כולן שוה אינו מסדר ממש זו על זו דל"ל הרי שורה החיצונה נופלת ותבירתה אחריה אלא מסדר תחילה זו אצל זו וחוזר ומסדר עליה שורה אחרת ונותן החיצונה משוכה לתוך כדי שישאר ריוח בתחתונה להיות שניה יושבת מקצת עליה ומקצת על שאצלה ונשאר ריוח גם בשניה להיות שלישית מקצת עליה וכן כולם הכא נמי כל אחד מלא מקום זמן פנוי לקדושין ותפסו כולן לאוסרה: **הוללה.** שמא אינו גט וחקוקה ליבם: **ולא מפייבמת.** שמא גט הוא והויא לה גרושת אחיו והרי היא לו בכרת שאין עליה זיקת יבום: **הא מני רבנן היא.** דמספקא להו אי תנאה אי חזרה: **גיטא דשייר ביה לא בלוס הוא.** דרחמנא אמר (דברים כד) כריתות(ק): **אם מפי.** פשיטא לן דתנאה הוא והוי גיטא למפרע לכשימות: **הרי זה גט.** ואינה צריכה חליצה משימות: **אמו מהיום ולאחר מיתה.** דפשיטא לרבי יוחנן דשיורא הוא ולא הוי גט כלל: ומשני **אם אתה מצריכה חליצה אמו נמי ליבומה.** ז)דאמר מדאצרכוה חליצה קיים להו לרבנן דלאו גיטא הוא ואמו ליבומי גרושה והיא בכרת. ופרכינן הכא נמי במהיום ולאחר מיתה ניחוש דלמא אמי מוקמת אם אתה אומר מתייבמת. ומשני מתייבם ואין בכך כלום דגיטא דשייר ביה לאו גיטא הוא כלל והא דקתני לא מתייבמת משום דרבנן היא דגזרו אמו מהיום אם מתי. אחזקה דיבם מוקמינן לה לא שייך למיתני הכא אלא ביבמות גבי מילתא אחריתי דמשום ספיקא בפרק ד' אחין (יבמות לא.) אבל הכא דאפילו ספיקא ליכא לא בעי חזקה דהא ולאי יבמה היא: **מתני' הרי אם מקודשת לי.** בפרוטה זו על מנת שאתן לך מאתים זוז: ה"ג **ואם הראה על השלחן אינה מקודשת.** והכי פירושה ואם היה שולחני והראה לה מעות שאינן שלו והם על שלחן שלפניו אינה מקודשת דלא נתכוונה זו אלא לראות משלו: **גמ' אמר רב הונא והוא יבן.** לכשירלה ח)וקידושין חלין למפרע משעת קידושין ומיהו מודה רב הונא דאם מת קודם שיתנו אינה צריכה חליצה שהרי לא קיים תנאו: **וקיבלה קידושין מאחר.** קודם שיקיים תנאו ואח"כ עמד זה וקיים תנאו: **לרב הונא לא הוו קידושי.** שני קידושין דהא גמרו קידושי ראשון למפרע: **לרב יהודה הוו קידושי.** שני קדושין שהרי הראשון לא נתכוון לקדשה בפרוטה אלא במאתים זוז דלית ליה לרב יהודה בתומר מעכשיו דמי והרי קדמו קידושי שני: מאי

אפילו מאה תופסין בה. פירוש דהא קונין ומשייריס שהרי המקדש ר"ל מעכשיו יתמילו הקידושין ולאחר ל' יום יגמרו ופי' בקונטרס דליכא למימר ט)דטעם דרבי יוחנן משום דקסבר דמספקא ליה אי אלשון משמע תנאה או חזרה דא"כ לא שייך למימר ולמיתני לשון תופסין דהא אין קדושין תופסין אלא באחד מהן ואמן לא ידעינן הי מינהו ומספקא ע)לריך גט מכולהו וליתנא דתופסין משמע דסבירא ליה שיש בכולם לד קידושין ואם תאמר אמאי אמרי' הכא דמקודשת והא אמר לעיל בפ"ק (דף ז.) האומר לאשה תהיי מקודשת לי אינה מקודשת ויש לומר דהתם היינו טעמא לפי שאין אשה מתקדשת לתנאין והוא שייר בגוף האשה אבל הכא לא שייר בגוף האשה כלום אלא גומרין (ב) כולם א): **כל גיטא דמשייר ביה לא בלוס הוא.** פירש בקונטר' דלא הוי גט כריתות כיון דשייר בה ולא ידירת דאם כן תקשי ליה מקידושין גופייהו דהיכי אמר רבי יוחנן אפילו מאה תופסין בה כיון דמשייר לאו כלוס הוא דהא איתקש הויה ע)ליליהה ב לכך נראה לומר דולאי בכי האי גוונא הוי כריתות אלא ה"פ כל גיטא דמשייר בה לאו כלוס הוא כיון שאינו יכול להיות נגמר אלא אחר מיתה אינו גט דאין גט לאחר מיתה ה"ה בקידושין אם אמר מהיום ולאחר מיתה דאינה מקודשת והיכא דאמר מהיום ולאחר ל' יום מקודשת דהא קידושין תופסין בה אחר ל' כמו לפני ל': איכא

ובא אחר ואמר לה הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרה ימים מראשון ומאחרון צריכה גט מאמצעי אינה צריכה גט מה נפשך אי תנאה הואי דקמא קידושי דהנך לאו קידושי אי חזרה הואי דבתרא קידושי דהנך לאו קידושי פשיטא מהו דתימא האי לישנא משמע תנאה ומשמע חזרה ותיבעי גיטא מכל חד וחד קמ"ל עולא אמר רבי יוחנן א"אפי' מאה תופסין בה וכן אמר ר' אסי אמר רבי יוחנן אפילו מאה תופסין בה אמר ליה רב משרשיא בריה דרב אמי לר' אסי אסברה לך טעמא דרבי יוחנן שוו נפשיה כי שרגא דליבני דכל חד וחד רוחא לחבריה שבק מתיב רב חנינא ג)מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט ב)ואם מת חולצת ולא מתייבמת בשלמא לרב מסייעא ליה לשמואל נמי הא מני רבנן היא ואנן דאמרי כרבי אלא לר' יוחנן דאמר שיורא הוי כל גיטא דמשייר בה ולא כלום הוא יבומי ג)מייבם אמר רבא גט להוציא ומיתה להוציא מה ששייר גט גמרתו מיתה אמר ליה אביי מי דמי גט מוציאה מרשות יבם מיתה מכנסה לרשות יבם אלא אמר אביי התם טעמא מאי גזירה משום מהיום אם ג)מתי הרי זה גט ד) ונגזור מהיום אם מתי דתחלוץ אטו מהיום ולאחר מיתה ה)אם אתה אומר חולצת מתייבמת הכא נמי אם אתה אומר חולצת מתייבמת תתייבם ואין בכך כלום חששא דרבנן הוא: **מתני'** ו)האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאתן לך מאתים זוז הרי זו מקודשת והוא יתן ז)על מנת שאתן לך מכאן ועד ל' יום נתן לה בתוך שלשים מקודשת ואם לאו אינה מקודשת ח)ע"מ שיש לי מאתים זוז הרי זו מקודשת ויש לו ט)על מנת שאראך מאתים זוז הרי זו מקודשת ויראה לה ואם הראה על השלחן אינה מקודשת: **גמ'** י)איתמר רב הונא אמר והוא יתן רב יהודה אמר לכשיתן רב הונא אמר יא)והוא יתן תנאה הוי מקיים תנאה ואזיל רב יהודה אמר לכשיתן לכי יהיב הוו קידושי השתא מיהא לא הוו קידושי מאי בינייהו איכא בינייהו יב)שפשטה ידה וקבלה קידושין מאחר לרב הונא לא הוו קידושי לרב יהודה הוו קידושי ותנן נמי גבי גיטין כי האי גוונא יג)האומר לאשה הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז הרי זו מגורשת והיא תתן יד)איתמר טו)רב הונא אמר והיא תתן רב יהודה אמר לכשתתן רב הונא אמר והיא תתן תנאה הוי מקיימא תנאה ואזלה רב יהודה אמר לכשתתן לכי יהיבה ליה הוא דהוי גט השתא מיהא לא הוי גט מאי

גט, גבי קדושין אפשר שהוא ספק לר' יוחנן ותפסי בה קדושין אפילו לאחר, לחומרא עבדינן ומקודשת מספק ואם בא אחר וקדשה תצא מזה ומזה. וכן נראה דעת הר"ם שפסק לר' יוחנן כמ"ש באישות פ"ז [הי"ב] ושם כתב ההיא דחרן מפלוני וכתב שמקודשת מספק. ובגרושין פ"ט [הי"ד] כתב שדלמא חזרה הוי. **מתני'. הרי את מקודשת.** בפרוטה זו על מנת שאתן לך מאתים זוז. **גמ'.** והוא יתן. לכשיתן הקדושין חלין למפרע משעה ראשונה ואם קבלה ביניתים קדושין מאחר הואיל ונתן לא הוו קדושין. מיהו אם מת ולא נתן, קדושין ודאי לא הוו ואינה צריכה חליצה שהרי לא קיים תנאו. **לכשיתן.**

הוו קדושי מקמי הכי לא הוו קדושי, ואם קבלה קדושין מאחר ביניתים מקודשת לשני.

*ולאחר עשרה דלמא תנאה הוי ואין צריכה גט או דלמא חזרה הוי וצריכה גט ומשום הכי חולצת. כצ"ל (ד"ו).

ע) לעיל נט: גיטין עב. כ"ג קלו. תוספתא דגיטין פ"ה ה"ג. ב) [בכמ"י: יבומי נמי תמיינס], ג) [בכמ"י נוסף: דתנן מהיום אם מתי מעכשיו אם מתי], ד) [גיטין עב ע"א], ה) יבמות לא., ו) גיטין עד., ו) גם זה שם, ח) [בכמ"י: ואיממר], ט) [בדפו"י: בתרא], י) [בכ"י גיטין עב. נוסף: הואיל ולא החזירה], כ) [לעיל ה ע"א, וגיטין פב ע"ב.], ל) [בדפו"ר: דלמר, וכ"ל דלמרי], מ) [בכ"י ר"ש: ולא הקדושין], נ) [בדפו"ר: דטע', וכ"ל דטעמא], ס) [בדפו"ר: צרי', וכ"ל צריכה], ע) לעיל ה ע"א, וגיטין פב ע"ב, פ) [לעיל ז ע"א], צ) [אי"ל: אמר רבא גט להוציא וכו'. דפסיטא], ק) [ובדפו"ר: בכולם].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אי חזרה וכו' אלא אם עשרה והנך קמאי לאו קידושי הם"ד: (ב) תוס' ד"ה אפילו וכו' גומרין (ג) בכולה הס"ד:

מוסף רש"י

רב הונא אמר והיא תתן. מנאי בעלמא הוא וכי מקיימת ליה איגלאי מילתא דמשעת נתינה גיטא הוי דכל על מנת מעכשיו הוא ועל מנת כן לליקיים (גיטין עד.).

מוסף תוספות

א. [עי' שלנ"ל]. ב. כדאמרינן בריש המגרש. (גיטין פב.) גבי חרן מפלוני וכו'. תוס' הרא"ש.

תוס' ר"י הזקן

שלשים יום אינה צריכה גט. כדמפרש ממה נפשך. משמע הכי ומשמע הכי. כלומר איכא אינשי דאמרי משום תנאה ואיכא דאמרי משום חזרה ודלמא קמא ובתרא אמרי משום חזרה ואמצעי משום תנאה, נמצא שקדושי אמצעי חלו תכף שקדש ותבעי נמי גיטא מאמצעי, קמ"ל דמלתא דפשיטא לה דבכולהו אמרי ליה משום תנאה [או] משום חזרה, הלכך א"צ גט מהאמצעי. **טעמיה דר' יוחנן.** פי' מדקאמר תופסין ודאי לא הוי טעמיה דר' יוחנן דהאי לישנא משמע תנאה ומשמע חזרה, דלהאי טעמא אין הקדושין אלא לאחד ואין אנו יודעים מי הוא ומספק צריכה גט מכולם, אבל תופסין משמע שכל אחד ואחד מצא מקום פנוי ויש בו צד קדושין לה לאסרה. וקשיא לן והיכן מצינו קדושין בעולם שלא יפשטו בכולה (קדושי) [אשה] שאם לא קדשה כולה אשה אמר רחמנא ולא חצי אשה ד). משום הכי נראה דקסבר ר' יוחנן שהאומר לאשה הרי את מקודשת לי חרן מפלוני שמקודשת בזו מספק, דאע"ג דגבי גט לא הוי גט, התם הוא דבעינן כריתות אבל הכא קנין בעינן והא איכא. ואע"ג דבעי לה רבי אבא בפרק המגרש [גיטין פב. ב] ופשיט דאינה מקודשת דאיתקש הויה ליציאה וכי היכי דגבי גט חרן מפלוני אינה מגורשת ה"נ בקדושין חרן מפלוני אינה מקודשת, ר' יוחנן לא ס"ל הכי, דה"נ אשכחן לר' יוחנן פרק האיש מקדש [לעיל מד. א] דלית ליה ויצאה והיתה שיהיה כלל בכל מקום, כדאמרינן צוות ריש לקיש כבדוכיא ויצאה והיתה וליכא דאשגח ביה, וקאמר ר' יוחנן דהאי דקאמר מעכשיו ולאחר שלשים יום שייר מקום לכל מי שיקדש תוך זה הזמן, כאילו

ב א מיי' פ"ז מהלכות אישות הל' יב סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן מ סעיף ד:

בא ב מיי' פ"ז מהלכות יבום הלכה ז סמג עשין נא נב טוש"ע אה"ע סימן קנא סעיף טו:

בב ג ד מיי' פ"ז מהל' אישות הלכה י [ופ"ו הל' עו טו] סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לח סעיף ו:

בג ה מיי' פ"ז מהל' אישות הל' ג טוש"ע אה"ע סס סעיף יד:

בד ו מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעי' יח:

בה ז ח מיי' פ"ו מהל' אישות הל' עו טו טוש"ע שם סעי' ו:

בו ט מיי' פ"ז מהל' גירושין הלכה כא סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמג סעיף ג:

תוס' ר"י הזקן (המשך) אמר חרן ממי שיקדשך תוך שלשים יום, משום הכי תפסי קדושי כולם ואפילו הם מאה. כשרגא דליבני. כלומר עושה שורות הלבנים מניח ריוח בין השורות והשלישית (תקח מזו ומזו) [מונחת על זו ועל זו]. חולצת. דדילמא חזרה הוי ואין גט לאחר מיתה הקוקה היא. ולא מתיבמת. דדלמא תנאה הוי, כלומר אם אמות ומגורשת היא בזה. שיורא הוא. והוי כמאן דאמר חרן ממי שיבא עליך או שיקדשך עד שאמות. ג) גט. דפשיטא ליה דתנאה הוי. מהיום אם מתי. תנאה הוי ומגורשת. אטו מהיום ולאחר מיתה. דלר' יוחנן ודאי שיורא הוי ולא הוי גט כלל. אשתכח השתא מהיום ולאחר ל' יום מספקא לן אי תנאה הוי אי חזרה הוי, ואם קדשוה אנשים רבים במהיום ולאחר עשרים ואחר מהיום ולאחר עשרה א"צ גט דדלמא תנאה הוי או דילמא חזרה הוי משום הכי חולצת* ולא מתיבמת, וכן נמי במהיום ולאחר ל' ונאבד הגט בתוך ל'. ולר' יוחנן גבי גט לא הוי גט כלל מן הדין, ואם תתייבם אין בכך כלום, ולגבי קדושין צריכה גט מכולם וכן בהרי היא מקודשת חרן מפלוני מקודשת. ומסתברא דהא מילתא אסורא היא ולחומרא עבדינן. גבי גט פסקינן כרב והוי ספק ולא מתיבמת דדילמא תנאה הוי וחולצת דדלמא חזרה הוי. וגבי קדושין פסקינן כר' יוחנן שצריכה גט מכולם, וגבי הרי את מקודשת לי חרן מפלוני מקודשת מספק, יהיה דעת ר' יוחנן שמקודשת ודאי או ספק שאין בזה הכרע, דאע"ג דגבי גיטין חרן ודאי הוא דלא הוי

איכא בינייהו שנתקרע הגט או שנאבד. ולא רצה לשנויי איכא בינייהו דפסטה ידה וקבלה קידושין מאחר כדלעיל דל"ב היה צריך לומר לרב הונא צריכא גט משני ולרב יהודה אינה צריכה גט משני והא ליתא דהא אפילו לרב יהודה נמי מספק[א] ט)[כדפרי"י] פרק מי שאחזו (גיטין עד.מ) לכשתתן דמגורשת ואינה מגורשת עד שתתן ולעיל נמי גבי קידושין לא מצי לשנויי איכא בינייהו שנאבדו הקידושין שנתן לה בשעת קידושין כדמשני הכא גבי גיטין שנאבד הגט והכי נפרש לעיל לרב הונא הוו קידושין ולרב יהודה לא הוו קידושין דהא לב"ע אפילו נתאכלו המעות הוו קידושין כיון דבמורת קידושין יהבינהו כדאמרינן בפרקין (לעיל דף נט.) האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר ל' יום מקודשת אפילו נתאכלו המעות ב: **אבל** רב"ע **תנאה הוי.** פירוש ואפילו ת"ק מודה אשה פירש ע"מ שתתני לי או ליורשיי שאפי' מת נותנת ליורשים ופטורה מן החליצה דהוה ליה גיטא למפרע משקבלתו ותיובתא דרב יהודה דאמר לעיל לכשתתן דלדידיה לא הוי גט דהא לכי יהבה ליה הוי גיטא והשתא מיהא לא הוי גיטא דאין גט לאחר מיתה ואם תאמר מאי מקשה לרב יהודה דלמא דב"ע סברי לי ואפילו ליורשיי ובהא פליגי ג)בין ת"ק לרשב"ג דת"ק סבר כרב יהודה דאמר לכשתתן ולא הוי גט ורשב"ג סבר כרב הונא ומש"ה קאמר דנותנת ליורשים שהגט חל עליה למפרע וי"ל דמשמע ליה לגמרא דהלשון דקאמר לא נתנה זקוקה ליבם ר"ל דמתיינבמת אם תלה[ד] ולרב יהודה מגורשת מיהא מספק למפרע כדפירשתי לעיל לכשתתן מגורשת ואינה מגורשת עד שתתן וא"כ הוי ספיקא של אשת אחיו שלא במקום מצוה שהרי אם תתנה לאחד מן הקרובים ה)מגורשת מספק למפרע ואם כן כיון דספיקא הוא חולצת ולא מתיינבמת ומהכא הוי ראיה למאי דפרישית לעיל לרב יהודה דאמר לכשתתן הוי גט ואינו גט עד שתתן דאם לא כן לישמע הכא ו)נמי דקאי כת"ק:

ה"ג

מאי בינייהו איכא בינייהו שנתקרע הגט או שאבד לרב הונא הוי גט לרב יהודה לא הוי גט וצריכא דאי אשמעינן גבי קידושין בהא קאמר רב הונא משום דלקרובה קאתי אבל גירושין דלרחקה קאתי אימא מודי ליה לרב יהודה ואי איתמר בהך קאמר רב הונא משום דאיהו לא כסיף ליה למתבעה אבל הכא דאיהי א)כסיפא לה למיתבעיה אימא מודי ליה לרב יהודה צריכא מיתיבי ב)א"הרי זה גיטך ע"מ שתתני לי מאתים זוז אע"פ שנתקרע הגט או שאבד הרי זו מגורשת לאחר לא תנשא עד שתתן ועוד תניא ג)אמר לה ד)הרי זה גיטך ע"מ שתתני לי מאתים זוז ומת נתנה אין זקוקה ליבם לא נתנה זקוקה ליבם רשב"ג אומר נותנת לאחיו או לאביו או לאחד מן הקרובים עד כאן לא פליגי אלא דמר סבר לי ולא ליורשיי ומר סבר אפי' ליורשיי דכולי עלמא מיהא תנאה הוי תיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה הא מני רבי היא ה)דאמר רב הונא אמר רבי כל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי ופליגי רבנן עליה ואנא דאמרי כרבנן גופא אמר רב הונא אמר רבי כל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי אמר רבי זירא כי הוינן בבבל הוה אמרינן הא דאמר רב הונא אמר רבי כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי פליגי רבנן עליה כי ו)סלקי להתם אשכחיה לרבי אסי דיתיב וקאמר לה משמיה דרבי יוחנן הכל מודים באומר על מנת כאומר מעכשיו דמי לא נחלקו אלא מהיום ולאחר מיתה ז)והתניא מהיום ולאחר מיתה נט ואינו גט דברי חכמים רבי אומר כזה גט ולרב יהודה דאמר בעל מנת נמי פליגי אדמיפלגי במהיום ולאחר מיתה ניפלגי בעל מנת להודיעך כח דרבי דמהיום ולאחר מיתה נמי הרי זה גט וניפלגי בעל מנת להודיעך כח דרבנן ח)כח דהיתירא עדיף: על מנת שאתן לך מכאן וכו': פשיטא מהו דתימא לאו תנאה הוא ולזרוזיה קאמר

קמ"ל: על מנת שיש לי מאתים זוז וכו': ונירחוש שמא יש לו ועוד תניא ט)חיישינן שמא יש לו י)לא קשיא הא בקידושי ודאי הא בקידושי ספק: ע"מ שאראך מאתים זוז וכו': תנא כ)לא נתכוונה אלא לראות משלו: ואם הראה לה על השלחן אינה מקודשת: פשיטא ל)לא צריכא דאע"ג דנקט דמי בעיסקא: **מתני'** מ)על מנת שיש לי בית כור עפר הרי זו מקודשת ויש לו נ)על מנת שיש לי במקום פלוני אם יש לו באותו מקום מקודשת ואם לאו אינה מקודשת ס)על מנת שאראך בית כור עפר הרי זו מקודשת ויראנה ואם הראה בבקעה אינה מקודשת: **גמ'** ונירחוש שמא יש לו ועוד תניא ע)חיישינן שמא יש לו ח"ל"ק הא בקידושי ודאי הא בקידושי ספק למה לי למיתנא גבי ארעא ולמה לי למיתנא גבי זוזי צריכא דאי אשמעינן גבי זוזי משום דעבידי אינשי דמצנעי אבל ארעא אימא אי דאית ליה ארעא קלא אית ליה קמ"ל: על מנת שיש לי במקום פלוני אם יש לו וכו': פשיטא מהו דתימא אמר לה מאי נפקא לך מינה אנא טרחנא ומייתינא קמשמע לן: על מנת שאראך בית כור עפר: תאנא פ)לא נתכוונה זו אלא לראות משלו: ואם הראה בבקעה אינה מקודשת: פשיטא פ)לא צריכא דנקיט בדיסתורא גבי הקדש תנן המקדיש

מאי ניייהו. על כרחין לרב הונא נמי אסורה לינשא עד שתתן שמא לא יתקיים התנאי וגט בטל ובניה ממזרים: **דלקרובה אתי.** ומיהר לקרבה אליו וגמר קידושין בפרוטה שנתן לה: **אימא מודה ליה לרב יהודה.** דלא גמר למיהוי גיטא עד שתתן חולי יתפייסו בינתייס שאין אדם ממהר לרחק את אשתו: **כיף קאמר רב הונא.** דמגורשת מיד לא חשש הבעל לעכב גירושיה עד שיקבל המעות משום דלא כסיף למתבע לה: **אימא מודה ליה לרב יהודה.** שהרי לא נתרצית בקידושיה עד שיתן: **שנתקרע.** קודם שנתנה: **נתנה.** קודם שמת: **אבל לב"ע תנאה הוי.** ואפילו ת"ק מודה שאם פירש על מנת שתתן לי או ליורשיי שאפילו מת ג)ונתנה ליורשיו ופטורה מן החליצה דהוה ליה גט למפרע משקבלתו: **כאומר מעכשיו.** ע"מ כך וכך דמי: **כי פליגי להתם.** כשעליתי לארץ ישראל: **לא נחלקו.** כלומר לא מספקא להו לרבנן אי תנאה אי חזרה אלא במהיום ולאחר מיתה: **והתניא.** בגיתותא: **פשיטא.** דאם לא נתן לה בתוך ל' אינה מקודשת: **לאו תנאה הוא.** ולא קפדה אשלמים יום אלא לזרוזיה בעלמא קאמרה: **ויש לו.** משמע שיש עדיים שיש לו הא לאו הכי אינה מקודשת ומותרת לאחר ומאמר מ) ניחוש שמא יש לו: **קידושי ודאי הוו.** אם אינו יודעים שיש לו ופקא מינה שאם נא אחר וקידשה אינה מקודשת וכי לא ידעינן חיישינן שמא יש לו ואינה מותרת לאחר ומיהו צריכה גט מן הטעי דשמא לא היו הראשונים קידושין: **לא נתכוונה זו אלא לראות משלו.** לפיכך אם הראה על השלחן שלפניו והוא שולחני והמעות אינם שלו אינה מקודשת: **בעיסקא.** למחצית שכר היו לפניו על שולחנו להחליף ולהשתכר: **מתני' בית כור.** מקום הראוי לזרוע ל' סאין. וחשבינן לכל סאתים מאה על חמשים כחצי המשכן ס) חמשים על חמשים לבית סאה ובית כור אלף ות"ק אורך על ג' רוחב ואם אתה מרבעו ס)תמצאנו מאתים ושבעים (א) ושלשה וה' טפחים על מאתים ושבעים ושלשה וה' טפחים ועוד דבר מועט: **ואם הראה בבקעה.** הרי לין בקעה גדולה ובה כמה בתי כורין ואין אחד מהן שלו: **גמ' זוזי הוא דעבידי אינשי דמצנעי.** והתם הוא דחזינא אי יש לו הוו קידושי ודאי לא חזינא הוו קידושי ספק: **אבל ארעא.** אי לא ידעינן דיש לו אפילו קידושי ספק ליכא דמאן דאית ליה ארעא קלא אית ליה קמ"ל מדתנינהו גבי הדדי למימרא דארעא כי זוזי מה התם יש לו ודאי אין לו ספק אף הכא יש לו ודאי אין לו ספק: **מאי נפק' לך מינה.** אם רחוק הוא אנא טרחנא ומייתינא התנאה לגיתי: **בדיסתורא.** אריסות:

מכלל דבעל מנת מודו (שם). מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט. מספקא לן אי תנאה הוי, מהיום אם אמרת, וכיון שמת נתקיים התנאי ונמצא שהוא גט משעת נתינתו, או חזרה הוי, שאחר כי ממתי דאמר מהיום יאמר לאחר מיתה יהא גט ואיני לגוס, דבשלמא גבי מתנה אינא לאמר מהיום ופירא לאחר מיתה, אבל הכא ניהא למימר הכי, ואי משום תנאה הוא ניא למימר מהיום אם מתי (שם עב.). הלכך הוי ספק מגורשת, ואם פשטה ידה וקבלה קידושין מאחר לאיכה גט מפיסהם (רשב"ם ב"ב קלו.). כח דהיתירא עדיף. נויב לו להשמיענו כח דבר הממתיר, שהוא סותר על שמעונתו ואינו יוצא להתיר, אבל כח האוסרין אינה ראויה, שהבל יכולין להתמיר ואפילו בדבר המותר (ביצה בב.).

עין משפט נר מצוה

א [מר"י פ"ח מהל' גירושין ה"ל"ד טוש"ע אה"ע סי' קמג סעי' כ]:

כ ב מר"י פ"ח מהל' גירושין הלכ"ב סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמג סעיף ג:

כח ג מר"י פ"ז מהל' אישות הלכה ב סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לח סעיף יד:

כט ד מר"י שם הלכה ד טוש"ע שם סעי' יח:

ל ה מר"י שם הלכה ב טוש"ע שם סעיף יט:

לא ו מר"י שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף כ:

לב ז מר"י שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף כא:

לג ח מר"י שם הלכה ב טוש"ע שם סעי' יט:

לד ט מר"י שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף כא:

מוסף תוספות

א דלר' יהודה מספקא ליה ב)דאמר ע"מ אי כמעכשיו דמי. ת"ס: גיטין עד: ד"ה א)מיפלגי. ב. ומאי טעמא גבי גט בעינן שיהא בעין ובגי קידושין לא בעינן שיהא בעין דקידושין מידי דאית לאישה הואה בגווייהו נינהו ומכי יהבינהו ניהליה כבר נהנית מ"ם שהיא רשאית לעשות בהן רצונה אבל גט דלאו מידי דבר הנאה הוא אם הגט הוא הוא אינו בעין בעת שהיא מגורשת אינו כלום. תוס' רי"ד. ג. בתוס' הרא"ש כתוב: דמצי ליבמה.

תוס' ר"י הזקן

נתקרע הגט. כשנתנה המאתים זו לרב הונא הוי גט משעה ראשונה ומגורשת, לרב יהודה לא הוי גט עד השתא ואינה מגורשת דליכא גט. לא תנשא. דדילמא לא תקיים תנאה ונמצא גט בטל ובניה ממזרין. תנאה הוי. דאי אמר לה על מנת שתתנה לי ולירושיי אפילו רבנן מודו דנותנת לאחר מיתה דגרושת היא משעה ראשונה. כאומר מעכשיו. וכשעת נתינה חלו הקידושין אי הגירושין ב). הכל מודים. כי אמר אפילו רבנן פשיטא לה דכמעכשיו דמי. לא נחלקו. עליה דרבי דליהוי סברא מאי הוי ולרבנן מספקא לה אי תנאה או חזרה הוי כמו זעכשיו*. והא תניא. בגי חותא. כחו דרבי. דקאמר אן מהיום ולאחר מיתה הוי גט אינה מקודשת. דעל מנת תנאה הוי וכמעכשיו הוא שאין צריך לכפול תנאו. ויש לו משמע שיש לו הויא מי ידשת ודאי, ואם בא אחר וקדשה אינה מקודשת לשני. אבל כי ליכא עדים שיש לו הוא מקודשת מספק שמא יש לו ואע"ג דאיהו אמר שאין לו וכ"כ הר"ם פ"ז (ה"ג), ואם בא אחר וקדשה תצא שלחני ומזה. על השלחן. שהיה שלחני והראה לה מעות שאינם שלו שלא נתכוונה אלא להראותה מעות שלו. בע סקא. למחצית שכר היו לפיו על שלחנו להחליף ולהשתכר. מתני'. בית כור. מקום הראוי לזרוע ל' סאין, ובית סאתים הוא ע' אמה ושריים על ע' אמה ושריים אמה ('ע') [ק'] אמה על ('ע') [נ'] עוה לחשבון אחד.מ) **גמ'.** חיישינן. ואע"ג דאמר אין לו, וכן פיר' הר"ם מ) למתני' הכי יש לו הוו קדושי ודאי וכי אין ידוע הוו קדושי ספק. (על) במקום פלוני. איכא מ"ד דאבית כור עפר לחודיה קא מהדר, אבל מאתים זוז לא אכפת לן שהרי יכול לו ליאן לכל מקום שירצה, וכן נראה מפי' ר"ש שפירש אנא טרחנא ומייתינא התבואה. והר"ם ז"ל [אישות פ"ד ה"ג, עיי"ש] פי' שיש דאמעות נמי קאי דתנאה הוא ולא נתקיים התנאי ואינה מקודשת. וכן הוא בתוספתא [קידושין פ"ג ה"ה]. [ומה] שכתב הר"ם שאעפ"י שאמר ג)לו במקום פלוני חיישינן שמא יש לו ולא כן נראה מהתוספתא, וע"ע. תוספתא מקודשת מספק**.

בבקעה. שיש שם כמה כורין ואין אחד מהן משלו. בדיסתורא. אריסות.

*א לי צ"ל דלהוי ספק כי אם במהיום ולאחר מיתה דלרבנן מספקא וכו' אי חזרה הוי אבל בע"מ הוי כמעכשיו (ד"ז).

**יגו מוכן ואולי צ"ל ואפשר דהתוספתא ר"ל דאינה מקודשת ודאי אבל מקודשת מספק (ד"ז).

מסורת הש"ס

א) [ב מר"י פ"ח מהל' גירושין הלכ"ב סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמג סעיף ג:

כח ג מר"י פ"ז מהל' אישות הלכה ב סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לח סעיף יד:

כט ד מר"י שם הלכה ד טוש"ע שם סעי' יח:

ל ה מר"י שם הלכה ב טוש"ע שם סעיף יט:

לא ו מר"י שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף כ:

לב ז מר"י שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף כא:

לג ח מר"י שם הלכה ב טוש"ע שם סעי' יט:

לד ט מר"י שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף כא:

גליון הש"ס

מתני' ע"פ שיש לי בית כור עפר. עיין ב"ב דף מד ע"ב תיד"ה דלא ולע"ג:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בית כור וכו' תמצאנו מאתים ושבעים ושלש אמה וחצי אמה ושני שפחים על מאתים ושבעים ושלש אמה וחצי אמה ושני עפחים ועוד דבר מועט נ"ב והכבר מועט הוא פחות מחלי רוחב אצבע ויתר על שלש עיין בפרבב"ם ר"פ בית כור וגם לשם יש טעות סופר והגהתיו בלאור בס"ל ע"ש:

מוסף רש"י

לרב יהודה לא הוי גט. דלכשתתן כבר אזל ליה גיטא (גיטין עד.). דלקרובה קאתי. הילכך מעכשיו קאמר לה מעשה שחפץ בה (שם). דלרחקה קאתי. ומסתמא בקושי הוא מגרשה הילכך לכשתתן קאמר וקבכר אתאכי והכי מפיסנא לה (שם). לא כסיף ליה למתבעה. מעשיו הלכך לא צריך ליה למתלי גיטא במתן מעות ומעכשיו קאמר לה (שם). לאחר לא תנשא עד שתתן. דדילמא לא יהבה ומצלא גט בטל (שם). נתנה. לפני מותו. אינה זקוקה ליבם. לא נתנה זקוקה ליבם. ולא סני לה ליתן ליורשים (שם). ומר סבר. ר"ש, אפילו ליורשיי. לי משמע אפילו ליורשים כשאיני (שם). מיהא תנאה הוי. ולא אלה הגט בשעת מתן מעות, דאי לכשתתן קאמר נהי נמי דלי אפילו ליורשי משמע, מיהו הוה ליה גט לאחר מיתה (שם). כאומר מעכשיו דמי. דה"ק מעכשיו יהא גט ע"מ שתקיימי התנאי (שם). לא נחלקו אלא מהיום ולאחר מיתה. דרבנן מספקא להו אי תנאה הוי אי חזרה הוי ולרבי דאי תנאה הוי גט. והתניא. כיתותא. דשמעינן מינה מדאצטריכו לאפוקי בהא

ג) [לעיל מז.]. ד) גיטין עד. תוספתא דגיטין פ"ה ה"ה. ה) ג"ז סס. ו) לעיל מ. [ע"ש] ע"ז לז. [ע"ש] גיטין עד. עה. עז. ז) [בכת"י: כי פליקת לכתם אשכחתיה לרב אבין]. ח) לעיל נט.. ט) [בכתות ס. וש"ג]. י) תוספתא דקידושין פ"ג ה"ה. כ) גם זה שם ה"ו, ל) ג"ז שם, כ) גם זה שם, ל) [בדפו"ר: ומת, ול"ל מתנתן]. מ) [ברש"י שבריר"ן: ופרק אפי' כי לא יודעינן אם יש לו מיתום שמא יש לו ולא מזיכנה ליגשא בלא גט לאחר]. נ) [שמות כו, ומיין עירובין כג ע"ב]. ס) עי' בתוס' הספר דף פב.. ע) גירסת רש"ל ורש"ל גרס והא דאמרינן [ובדפו"ר בדל"]. פ) [ומש"ה אמרמלגיו]. צ) [עיין יש למתוק. רש"ש]. ק) [בדפו"ר טופס: תבא]. ר) [ע"מ"ר מלאה למתוק. רש"ש]. ש) [יתכן דיש להוסיף: למפרנו]. ת) [עירובין כג ע"ב]. א) [בפירוש המשניות]. ב) [יתכן דל"ל: שאמר לה ע"מ שיש לי במקום].

בשעת היובל. בזמן שהיובל נוהג שכל שדה אחוזה פדיונו שוה מגזירת הכתוב אחת יפה ואחת רעה[ז] אבל בזמן שאין היובל נוהג נפדי' בשויין[ח]: **נקעים.** כמין גומות: **נהי דבהדי ארעא לא קדשי.** להיות נמדדים בקרקע שוה להיות קטפרס שלהן נמדד לעלות בחשבון: **נקדשו באפי נפשייהו.** להיות נמדדין לפי מה שיש בהן ולא יעלה מדרון שלהן בחשבון: **שדה מה שלמוד לומר.** והוה ליה למכתב ואם מאחוזתו יקדיש אים וגו' וכתב ואם משדה אחוזתו: **בענין הזה.** כדי זרע חומר שעורים: **לתך.** חצי כור: **תרקב.** חצי סאה: **דלאו בני זריעה נינהו.** וכתב הכתוב זרע ומידי דלאו בני זריעה נינהו אינו אינן נפדים בדמים הללו אלא בשויה: **דומיא דסלעים.** שאתה סלע אין ראוי לזריעה דקשה הוא: **נאגני דארעא מקרו.** הנקעים קרויין אגנות הקרקע שהמים מתמלין לתוכן כמו ואם באגנות (שמות כד): **שידרא דארעא.** [מ]מקום הסלעים אין להם שם סלעים לעצמן אלא על שם הקרקע הם נקראים שידרות הקרקע: **הכא מאי.** גבי קידושי אשה אם היו בו סלעים ונקעים של ר' טפחים ואינן מלאים מים: **להקדש מדמינן לה.** [ו]ונמדדין עמה: **או למכר מדמינן לה.** ואין נמדדין: **מתני' כל תגאי.** שאין כפול: **כתנאי בני גד וכני ראובן אינו תנאי.** ואע"פ שהן נתקיימו הדברים [ז]כגון הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז ולא פירש לכפול ואם לא תתני לי לא יהא גט אין כאן תנאי של מאתים זוז כלל ואפי' לא נתנה הוי גט וכמו שמצינו שהוצרך משה רבינו ע"ה לכפול ואם לא יעברו חלוצים אתכם ונאחזו בתוככם שמע מינה דאי לא כפל היתה מתנתו קיימת ונוחלין ארץ גלעד אפילו לא יעברו את הירדן אע"פ שאמר אם יעברו ונתתם לית לן מכלל הן אתה שומע לאו. וה"ה נמי דבעינן תנאי קודם למעשה[ח] מדלא אמר תנו להם אם יעברו משמע דאם אמר הכי לא אתא תנאה ומבטל מעשה דמתנה דקדמיה. ושמעינן נמי דבעינן הן קודם לגאו[ט] דלא אמר אתלה אם לא יעברו אל תתנו ואם יעברו ונתתם: **ר"ח אמר.** אתנאי כפול לחודיה פליג למימר דאין צריך לכפול דמכלל הן נשמע לאו וזה שכפלו משום לוקך היה הדבר לאומרו מפני דבר אחר שאלמלא כן שכפלו יש במשמע שאם לא יעברו אף בארץ כנען שמעבר הירדן והלאה שהיו קנין בה מפני מקנה רב שלהן אף בה לא יטלו דהכי הוה שמעינן לה אם יעברו ונתתם להם את ארץ הגלעד בשביל כל חלקם הא אם לא יעברו יהיו נקנסים ולא יטלו חלק לא כאן ולא כאן כלל לכך פירש שאם לא יעברו לא יפסידו חלקם בכך [י](דאי אתה שומע מכלל לאו אם אינו מפרש לכתוב) ויטלו כאן וכאן על פי הגורל: **גמ' שפיר קאמר ליה.** קושיא היא היכי ליף ר' מאיר מינה דבעינן כפילה הא שפיר קאמר ליה ר' חנינא דכפילה לאו למכפל אתא שלא יטלו ארץ גלעד כולה דהא מכללא שמעינן לה אלא למימר ונאחזו בארץ כנען אפילו אין עוברין למלחמה: **אמר לך ר' מאיר אי ס"ד.** קרא לפרושי אתא דאפילו לא יעברו לא יפסידו חלקם בכל ארץ ישראל ולאו לתנאי כפול אתא להחזיק את התנאי שאם לא יעברו לא תהא מתנת ארץ גלעד מתנה ושמעינן דמכלל הן אי אתה שומע לאו אם אינו מפרשו: **לכתוב ואם לא יעברו ונאחזו בתוככם.** ועל כרחך הייתי מפרשו שאם לא יעברו לא יפסידו בא ללמדינו: למה

[ט] **המקדיש שדהו בשעת היובל נותן בזרע חומר שעורים חמשים שקל כסף** [ב]**היו** [ג]**נקעים עמוקים עשרה טפחים או סלעים גבוהים עשרה טפחים אין נמדדין עמה פחות מכאן נמדדין עמה והוינן בה נהי דבהדי ארעא לא קדשו** [ד]**נקדשו באפי נפשייהו וכי תימא כמה דלא הוי בית כור לא חשיב ורמינהו שדה מה ת"ל לפי שנאמר** [ה]**זרע חומר שעורים בחמשים אין לי אלא שהקדיש בענין הזה מנין לרבות לתך וחצי לתך סאה** [ו]**תרקב וחצי תרקב ואפי' רובע מנין ת"ל שדה מכל מקום אמר מר עוקבא בר חמא** [ז]**הכא בנקעים מלאים מים עסקינן משום דלאו בני זריעה נינהו דיקא נמי דקתני דומיא דסלעים גבוהים ש"מ אי הכי אפילו פחות מיכן נמי הנהו נאגני דארעא מיקרו שדרא דארעא מקרו** [ח]**גבי מכר תנן** [ט]**האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך והיו שם נקעים עמוקים עשרה טפחים או סלעים גבוהים עשרה טפחים אין נמדדים עמה פחות מכאן ואמר מר עוקבא בר חמא אע"פ שאין מלאים מים מ"ט אמר רב פפא לפי שאין אדם רוצה שיתן את מעותיו בשדה אחת ויראה לו בשנים ובשלשה מקומות הכא מאי להקדש מדמינן לה או למכר מדמינן לה** [י]**מסתברא להקדש מדמינן לה דאמר לה אנא טרחנא וזרענא ומייתינא: מתני'** [יא]**ר' מאיר אומר כל תנאי שאינו כתנאי בני גד ובני ראובן אינו תנאי שנאמר** [יב]**ויאמר** [יג]**אליהם אם יעברו בני גד ובני ראובן וכתיב ואם לא יעברו חלוצים רבי חנינא בן גמליאל אומר צריך הדבר לאומרו שאלמלא כן יש במשמע שאפי' בארץ כנען לא ינחלו: גמ' שפיר קאמר ליה ר' חנינא בן גמליאל לר"מ אמר לך רבי מאיר אי סלקא דעתך לאו לתנאי כפול הוא דאתא לכתוב ואם לא יעברו ונאחזו בתוככם בארץ כנען** למה המאמרים זוז הוי גט כמו שמצינו שמשה הוצרך לכפול ואם לא יעברו חלוצים ונאחזו בתוככם בארץ כנען ש"מ אי לא כפליה היתה מתנתו קיימת והיו נוחלין ארץ הגלעד ואפילו לא יעברו הירדן ואע"פ שאמר אם יעברו ונתתם להם את ארץ הגלעד דמשמע הא אם לא יעברו לא לית ליה מכלל הן אתה שומע לאו וה"ה נמי דבעינן תנאי קודם למעשה מדלא אמר תנו להם אם יעברו משמע דאם אמר הכי לא אתא תנאה ומבטל מעשה דמתנה דקדמיה ושמעינן נמי דבעינן הן קודם לגאו מדלא אמר אתלה אם לא יעברו אל תתנו ואם יעברו ונתתם מהכא נלמוד דר"מ בעי כפול והן קודם לגאו ותנאי קודם למעשה ר"מ בן גמליאל אומר צריך הדבר לאומרו שאלמלא כן יש במשמע שאפילו בארץ כנען לא ינחלו פירש בקונטרס לתנאי כפול לחודיה פליג[ו] אבל לעולם בעי תנאי קודם למעשה וקשה דהא אמר בסוף פ' האומר את הפועלים (ב"מ דף נז.) מאן שמעת ליה דאמר בעינן תנאי קודם למעשה רבי מאיר הוא משמע דרבי חנינא בן גמליאל פליג אכולהו לכן נראה לי דפליג אכולהו[ז]:

[ת"י **שאלמלא** כן יש במשמע אף בארץ כו'. פרש"י שהיו קנין בה ואין נראה לר"מ אלא] דה"פ שאפי' בארץ כנען לא ינחלו לא מצטיא בארץ גלעד לא ינחלו דכיון שהיה להם ייפוי כח[ח] בארץ גלעד אם יעברו דבשביל זה נתנה להם אם כן דין הוא שהורע כחם אם לא יעברו אלא אפי' בארץ כנען אלא ייפו כחם אם יעברו שהרי בשביל זה לא נתן להם בארץ כנען אפי' הכי הורע כחם אם לא יעברו אלמלא היתה הכפילות דואם לא יעברו ונאחזו בתוככם בארץ כנען: אי

ה"ג **המקדיש** שדהו בשעת היובל. פירוש בזמן שהיובל נוהג וא"ג בזמן היובל דאם כן משמע דמיירי בשנה עצמה של יובל ובהא פליגי רב ושמואל במסכת ערכין (דף כד.) חד אמר אינה קדושה כל עיקר וחד אמר קדוש ויוצא[ט]:

אין נמדדין עמה. פירש בקונטרס[א] להיות נגאלים בדין חומר שעורין אבל ליגאל בשויין מיהא קדשי דאין לומר דלא קדשי כלל דהא לא נרע מבור וגת ושובך דתנן ס"פ המוכר את הבית (ב"ב דף עא.) המקדיש שדהו הקדיש כולו ואפילו בור וגת ושובך וכל שכן סלעים ונקעים[ב]: **נקדשו באפי נפשייהו.** פירש בקונטר' להיות נמדדים לפי מה שיש בהן ולא יעלה מדרון שבהן לחשבון כי אם קרקעות הנקעים ובריש פ' בית כור (ב"ב קג.) פרש"ש דהכי פריך נהי דבהדי ארעא לא קדשי כלומר אם אינו רוצה למודדו עמה לפי שהיא שדה בפני עצמה ויכול לפדות כל אחד ואחד בפ"ע כאילו הקדיש שתי שדות שיכול לפדות זה בלא זה נקדשו באפי נפשייהו מכל מקום כשירלה יפדה אותן נקעים בפני עצמן לפי חשבון בית זרע חומר שעורין בג' שקל כסף ולא נהירא דמשמע מתוך פירושו דהמקדיש שדה אחד שאין בו נקעים שאין יכול לפדותו לחצאין וליתא דהא אמרינן לעיל בפ"ק (דף כ:) המקדיש שדה אחוזה לוה וגואל לחצאין לכך נראה כפירוש הקונטרס[ג]: **אי הכי אפילו פחות מכאן נמי.** ק"ק מאי אע"ג דיכא הכא דהא אפי' מיירי בלא מלאים מים מקשי נמי מסלעים[ד] ונראה לר"י לפרש אי אמרת בשלמא דלא קפדינן אלאלו לזריעה[ה] ניחא דפחות נמדדין עמה[ו] אבל אם דבעינן לאו לזריעה פחות מכאן נמי אמאי נמדדין עמה[ז]: **כל** תנאי שאינו כתנאי בני גד ובני ראובן אינו תנאי. פי' בקונטרס ואפילו לא נתקיים התנאי נתקיימו הדברים הוא"ל ואין התנאי כפול כגון הרי זה גיטך אם תתני לי מאתים זוז ולא פירש לכפול ואם לא תתני לא יהא גט אין כאן תנאי של מאתים זוז כלל ואפי' לא נתנה לו

לה [א] מיי' פ"ד מהלכות ערכין הלכה ב:

לו [ב] מיי' שם הלכה יג:

לו [ג] מיי' שם הלכה יד:

לה [ד] מיי' שם הלכה יג:

לטו [ה] מיי' פכ"ח מהל' מכירה הלכה ל טוש"ע ח"מ סימן ריח סעיף ל:

מ [ו] מיי' פ"ז מהלכות אישות הלכה ה סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לח סעיף כב:

מא [ז] מיי' שם פ"ו הלכ' ג סמג שם טוש"ע אה"ע סי' לח סעיף ב:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

תוס' ר"י הזקן

בזמן שהיובל נוהג. שכל שדה אחוזה פדיונה שוה אחת יפה ואחת רעה. אבל בזמן שאין היובל נוהג פודה בשוה. נקעים. גומות. בהדי ארעא. להיות נמדד קטפרס שלהם. באפי נפשייהו. להיות נמדדים לפי מה שיש בהם ולא יעלה חל שלהן בחשבון. דלאו בני זריעה. וקרא כתיב זרע, אבל מה שאינו ראוי לזריעה אינו נפדה בזה הערך אלא בשווי. גגרי.[ג] כמו אגנות מי קרקע הם נקראים. הכא מאי. אמר לה על מנת שיש לו בית כור עפר ויש לו שם נקעים גבוהים[ד] עשרה ואין בהם מים. להקדש מדמינן לה. ומקודשת. או למכירה מדמינן לה. ואינה מקודשת שהרי אין לו בית כור שאין נמדדין עמה הנקעים. טרחנא. ואע"ג דלעיל לא אמרינן טרחנא החם הוא שלא נתקיים התנאי שהרי אמר לה על מנת שיש לי במקום פלוני, אבל הכא נתקיים התנאי דבית כור עפר קאמר לה וזה המקום ראוי לזריעת בית כור. **מתני'.** ר' מאיר אומר וכו'. מסתברא דר' מאיר אתא לאפלוגי אהני מתני' דלעיל דס"ל דעל מנת הוי תנאי בלא כפילה וקאמר שכל תנאי צריך בפילה ואפילו בעל מנת, ולית הלכתא כוותיה בהאי. **כתנאי בני גד ובני ראובן.** שהיה כפול שאמר ואם לא יעברו לא יתנו להם את ארץ גלעד. אינו תנאי. דלא אמרינן מכלל הן אתה שומע לאו והמתנה או המעשה קיים אע"פ שלא קיים את התנאי. והה"נ דלפינן מתנאי בני גד ובני ראובן דבעינן הן קודם ללאו שהרי אמר תחלה אם יעברו ואח"כ אמר[ה] לא יעברו. ובעינן נמי תנאי קודם למעשה דקאמר אם יעברו ונתתם, ולא אמר תנו אם יעברו, כדאיתא בהשוכר את הפועלים [ב"מ צד, א] ובפרק מי שאחזו [גיטין עה, א] שם בארנו שדעת הר"ם [אישות פ"ו ה"כ] שאין במשפטי התנאי לר' מאיר אלא הני ג' ואנאי בדבר שאפשר לקיימו,[ו] והאי לא חזינן ליה מתנאי בני גד ובני ראובן אלא ממה שהשיב משה וסדר דבריו שכפל תנאי והקדים הן ללאו ואמר תנאי קודם למעשה, מה לו לסדר דבריו כך אם לא להודיע אם לא עשה כן היה תנאו בטל, אבל בשורש הדבר שהם בקשוהו דהיינו ארץ סיחון ועוג שהוא התנה להם שיעשו לא גמרי מהאי אנפא כלל שהם שאלו ממנו מה שיהיו

עין משפט
נר מצוה

מוסף תוספות

א. כל זה מפירוש רשב"ם בב"ב דף קג. **ב.** ועוד דא"כ מאי הוי פריך בתר הכי והתניא שדה וכו' התם ודאי קדשי לפי שמקדישו בפירוש אבל הכא שאין מקדישו בפירוש לא קדשי כלל. תוס' הרא"ש. **ג.** שאינם ראוים לזריעה אפי פחות מכאן נמי, דהשתא נמי פריך מינייהו מדאצטריך לשנויי שידרי דארעא מיקרו. תוס' הרא"ש. **ד.** אלא אפי' לא יהא ראוי לזריעה קדושה לפי חשבון בית זרע חומר שעורים. תוס' ב"ב קג. **ד"ה** אי הכי. **ה** דפחות מכאן הוי הכל שדה אחת, וגבוהין עשרה ועמוקין עשרה חשובין שדה בפ"ע. שם. **ו.** כיון דלאו בני זריעה נינהו. תוס' הרא"ש. **ז.** ואף הלשון מעיד כן שהרי לא חלק בה אלא משום שצריך היה לאומרו ואין זה טעם אלא לתנאי כפול. המאירי. **ח.** דלר"מ כיון דאיכא קרא יתירא שמעינן מינה דלא הוי תנאי אם לא שיהא דומה לתנאי זה בכל ענין, ורחב"ג דלא מייתר ליה קרא הוי תנאי אע"ג דלא דמי כלל. תוס' הרא"ש: ועי' לשון התוס' המובא במהרש"א: אלא דלא חש לאפלוגי אלא בתנאי כפול משום דשארא לא צריכי טעמא דמעשה שהיה כך היה אבל בכפל ודאי צריך טעם למה הוצרך לכפול התנאי. ר"ן. **ט.** משאר שבטים. תוס' הרא"ש. **י.** שיפסידוה לגמרי. שם.

תורה אור השלם

1. ואם משדה אחזתו יקדיש איש לְיֵי וְהָיָה עֶרְכְּךָ לְפִי זַרְעוֹ זֶרַע חֹמֶר שְׂעֹרִים בַּחֲמִשִּׁים שְׁקֹל כָּסֶף:

ויקרא כז טז

2. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִם יַעַבְרוּ בְנֵי גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן אִתְּכֶם אֵת הַיַּרְדֵּן כָּל חָלוּץ לַמִּלְחָמָה לִפְנֵי יְיָ וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵיכֶם וּנְתַתֶּם לָהֶם אֵת אֶרֶץ הַגִּלְעָד לַאֲחֻזָּה:

במדבר לב כט

מוסף תוספות

ו. אם אמרת דבעינן הן קודם לגאו דלא אמר אם לא יעברו אלא אם יעברו ונתתם לא יהא גט אין כאן תנאי כלל אבל אם